

El llenguatge

Per comes i

fondals 15/VIII/1979

El sentit exacte, segons la definició dels diccionaris, del mot castellà «vaguada» és «línia que marca la part més profunda d'una vall i forma, per tant, el curs natural d'un riu o torrent». Aquest mot, però, s'usa ben sovint amb un significat molt més ampli i general, a cops d'una notable imprecisió, amb el qual ha estat extensament divulgat especialment a través del llenguatge dels militars. Són molts, efectivament, els qui no havent tingut ocasió de servir-se del vocabulari geogràfic referent al terreny físic que trepitgen sinó fent el soldat, l'han més o menys incorporat al seu vocabulari terminològic, encara que és segur que serien incapaços de precisar-ne el sentit. El cas és que per aquest camí se'ns ha introduït un castellanisme ben innecessari, al qual també recorren, i això és encara més de doldre, alguns informadors que es revelen poc coneixedors de la terminologia geogràfica pròpia.

Els diccionaris d'equivalències solen proposar tàlveg com a traducció exacta de «vaguada». Tàlveg és un tecnicisme, un mot d'origen alemany adoptat internacionalment i propi i gairebé exclusiu del llenguatge dels geògrafs. Com tots els mots científics, té un sentit molt precís: indica, exactament, la línia d'intersecció dels dos vessants d'una vall. En un llenguatge més usual o popular diríem el fons de la vall o, en alguns casos, la torrentera.

Com hem dit, però, «vaguada» se sol usar amb un sentit més imprecís, indicant simplement la depressió d'un terreny, la concavitat que determina un curs d'aigua, continu o intermitent, com quan es diu, per exemple, que en aquella «vaguada» hi havia molta vegetació. Les nostres formes més usuals, aleshores, són —a part de vall— fondal i fondalada, les quals alternen amb d'altres segons les característiques del lloc designat, la seva localització geogràfica d'acord, sovint, amb unes denominacions integrades en toponima o noma de lloc: Només cal rebassar la nostra literatura, les nostres guies excursionistes: La Fontanada de Comes, Fontada de Pera Quarta, La Fontanada de la Fontanada de Mastres, Els Sots de Castells de Casesas, La Fontanada de Agadins, El Sot de Bac, el Sot de l'Alau, la Font de Vaca, la Fontada de Sant Martí d'en Montanyà...

Albert Jans